

LECTURA

'Vida anterior a Esther Lahoz', el relat de Marc Gascón

ECONOMIA

Populisme tributari: el cas d'Ayuso a Madrid

MÚSICA

'Mediterráneo', de Joan Manuel Serrat, el Clàssic

EL

MAGAZÍN

Dívendres, 10 de setembre de 2021

FERRAN SÁEZ

"En la Transició es van 'blanquejar' moltes biografies"

ENTREVISTA

FERRAN
SÁEZ

“En la Transició es van ‘blanquejar’ moltes biografies, i es continua fent”

El filòsof, professor i escriptor Ferran Sáez (La Granja d’Escarp, 1964) ens obsequia de tant en tant amb les seves incursions en la narrativa. La darrera és ‘Els morts riallers’ (Ams-terdam), una novel·la que parla de la ‘reconversió’ biogràfica dels prohoms del franquisme en constructors de la democràcia. I de com determinades famílies tenen l’habilitat de perdurar a través del temps i dels vaivens de la història.

Text: Jordi Vilarrodà
Fotografia: Maite Mòdol

Rovira i Rubira Editors és una firma en situació precària que als anys 80 del segle passat troba una mina d’or: s’especialitzen a maquillar biografies de persones vinculades al règim de Franco. Però Sebastià Rovira, un dels dos editors, surt d’aquest paper per explicar la història real d’un d’aquests individus, *don* Plàcid Escolà. Un home execrable i sense escrúpols, sorgit de la misèria, que fa una fortuna en la postguerra. I que tindrà molt clar, quan als anys 60 vegi que les tornes poden canviar, que caldrà fer el que sigui per continuar en el negoci. Ell està a les acaballes, però fa l’encàrrec al seu fill, l’Eugeni.

Vostè i jo, aproximadament, vam créixer veient com es glorificava la Transició. I ara hem vist com aquest mite queia.

En relació amb això, faré una petita prèvia. Vostè, jo i tothom hem tingut unes vivències de caràcter familiar que condicionen per força la percepció de qualsevol fet històric. En el meu cas, provinc d’una família que –tant per la branca paterna com per la materna– va perdre la guerra. Aparatosament. I la percepció que pugui tenir jo de què significava la Transició no serà la mateixa que la

d'una persona que vingui dels que van guanyar-la. O la d'una família (i diria que són la majoria de casos) que no els hagués afectat ni en un sentit ni en un altre. A alguns els podrà semblar decebedora, la Transició, i a altres un acte de noblesa. En això he estat curós, de saber d'on vinc jo i d'on venen els altres i no fer uns judicis de moral arriscats.

Ho deia també en el sentit del discurs oficial que es va vendre, el de la Transició espanyola com a model per al món de pas d'una dictadura a una democràcia.

I a dalt de tot del model hi havia el rei. Una persona que ara està investigada per la justícia. La sensació que va tenir ombres importants, l'havíem tinguda tots. Subratllar les ombres o les llums, insisteixo, depèn com un ho hagi viscut prèviament. No solament per qüestions familiars sinó territorials: no era el mateix haver viscut la Transició en un barri de *gente bien* de Madrid que en un poblet de Catalunya, com el meu cas. Sempre he pensat que és bo saber-se posar en la pell dels altres.

L'editorial Rovira i Rubira és una forma d'explicar que en la Transició es van blanquejar moltes biografies?

S'han blanquejat i es continuen blanquejant. No només amb la falsificació de dades, que ha passat. Només cal fer omissió de determinades informacions. A partir d'aquí, pots dibuixar un simple aprofitat que va tenir continuïtat en el seu aprofitament o bé una persona que va saber fer el pas de la dictadura a la democràcia. Al final, però, tot s'acaba sabent. I això ha donat lloc a conflictes fins i tot de caràcter judicial, com li va passar a

la periodista Dolors Genovès, amiga meva, i el plet amb la família Trias Sagnier, que la va demandar per dir que el seu pare havia testificat contra Carrasco i Formiguera en el judici que va acabar amb el seu afusellament. És només un cas, però en aquest i en altres la gent es va assabentar que algunes d'aquestes històries *imaginatives* no eren com s'havien explicat.

Les famílies dels seus protagonistes, els Escolà o els Obach de Planelles de la novel·la, diu vostè que no guanyen la guerra el 1936, sinó uns anys més tard. Són els que s'aprofiten de la postguerra?

A Catalunya, la guerra no la va guanyar ningú, ni tan sols els que van anar al Tercio de Montserrat. Però la postguerra, sí que va haver-hi gent que la va guanyar. I ben guanyada! Mentiria si li digués que darrere de Plàcid Escolà o Ernest Obach de Planelles hi ha unes persones concretes, perquè no és així. Però sí que hi ha una suma d'individus que van guanyar la postguerra. Li poso un nom: Julio Muñoz

Ramonet.

Li confesso que m'ha vingut al cap...

En tinc un record visual molt potent. Quan vaig arribar a Barcelona, l'any 1982, vivia al passatge de Marimon de Sant Gervasi, a dos-cents metres del casalot de Muñoz Ramonet. I recordo molt nítidament veure un Rolls Royce Silver Spirit amb un xofer amb gorra de plat que el portava a ell. Realment espectacular. Era un arquetip: extorquia, no pagava... però estava a bones amb els falangistes de Barcelona. I és un entre molts dels que van fer això. No els calia vulnerar les lleis, perquè les feien ells.

Van prosperar, i amb tranquil·litat, fins que el maig de 1968 els comencen a arribar ecos de França. Però n'hi ha un d'ells, Escolà, que diu que no s'ha de témer...

"Molta gent creia que no podíem tornar a afusellar-nos. Però una altra cosa és que ens mamem el dit i fem veure que hem perdut la memòria"

Perquè es mira els que es manifesten i veu que són, en realitat, els seus fills. No els dels obrers, els seus. No cal ser un expert en genealogia per veure que els cognoms es repeteixen. A veure, la novel·la no intenta fer cap retret a ningú pel que van fer els seus pares o avis. No s'ha de fer mai. Era no sentir-se còmode amb la trajectòria de la família i intentar canviar-la. De fet, ara penso en una persona que encara està en actiu, i que va ser dirigent d'un partit molt i molt a l'esquerra, en què militaven els treballadors de la seva empresa! Es devia fer un tip de riure, no s'hauria imaginat que la vida fos tan maca!

Per tant, hi ha un càlcul cínic com el de l'Escolà, o és que senzillament la jugada els surt bé?

En alguns casos, sí. La majoria, no. Hi ha una mena de pressentiment, potser, que el que s'està fent no és el més honrat, però no d'una forma cínic. El que passa és que al final tot aquest tipus de gent (molt concreta, i localitzada en un barri específic de Barcelona) freqüentava els mateixos llocs i es menjava les mateixes croquetes del Tejada. No són ni una classe social. Tenen en comú una cosa: passen de prosperar en famílies manifestament franquistes a ser els líders de l'esquerra barcelonina o catalana. I aquest és un fet objectiu, que es pot quantificar.

Es deia allò de les tres-centes famílies...

I fins i tot dins d'aquestes, n'hi havia de catalanistes de pedra picada. Els altres, encara eren menys. De totes maneres, al final es van casar tots entre ells, i encara ho continuen fent.

En el fill de Plàcid Escolà, l'Eugeni, hi dibuixa vostè un personatge patètic. En l'ocàs del franquisme, el seu pare li diu que ha d'estar al cas d'on bufa el vent, parlar català i saber què diuen i pensen els d'esquerres. I ho fa tan a fons que ell s'ho acaba creient, i queda enganxat per sempre.

Aquest senyor és tonto, directament. Està inspirada en algú que vaig conèixer a principis dels anys 80, tot i que no és una persona pública. S'ho va creure tant que quan ja tothom s'anava a vendre els llibres d'Althusser al mercat de Sant Antoni, ell hi anava a comprar-se'ls. És que hi va haver gent que en qüestió de setmanes va passar de militar a la OJE, l'antic Frente de Juventudes, a fer-ho a Bandera Roja. Literalment. Alguns es van adonar després que això era una *moda*—en alguns casos molt interessada— i altres que van continuar amb

les seves històries tronades. I com bé diu, cauen en una actitud patètica. Als anys 90, la ideologia ja passa a ser una identitat ("vostè qui és?", "jo soc marxista"), i ningú no vol renunciar a la seva identitat ideològica.

El Ferran Sáez filòsof, li fa una repassada a tot l'aparat filosòfic que acompanya el marxisme? Abans hem parlat d'Althusser, al llibre hi surten Marcuse, o Sartre.

I no és una revenja personal, eh? Quan passaven aquestes coses, jo feia la primera comunió. Però sí que hi ha coses de les quals s'ha de parlar i no se'n parla. Algú com Sartre va arribar a defensar allò indefensable, com la Revolució Cultural xinesa, una de les coses més aberrants que s'han fet contra la dignitat de les persones, o Stalin, a la revista *Les Temps Modernes*. Althusser va escanyar la seva dona i com que llavors era un *maître a penser*, un dels símbols de la cultura francesa, ni tan sols se'l va processar, se'l va internar en una institució. Althusser és qui va dir públicament, sense cap mena de problema, que d'*El Capital* de Marx només se n'havia de llegir la introducció. Respecte a tota aquesta generació de pensadors s'hi ha de tenir, com a mínim, una mirada més crítica.

En un moment deixa anar vostè la pregunta de què hauria passat "si haguéssim posat sal a les ferides"?

Aquesta pregunta se la fa l'editor, en la novel·la. I també me la vaig fer jo en relació amb l'actitud de familiars meus que havien estat a la presó i havien patit humiliacions, i en un determinat moment diuen que no en volen saber res més. Per altra banda, algunes persones que havien guanyat la guerra adopten una actitud més concessiva. Hi ha el moment en què les Corts franquistes se suïciden, aprovant la Llei de la Reforma Política. Gestos d'aquests n'hi va haver per les dues bandes, perquè molta gent pensava que no podíem tornar a afusellar-nos a les parets dels cementiris. Però una altra cosa és que ens mamem el dit i fem veure que hem perdut la memòria, i aquest va ser el gran problema. Si aquell acte de reconciliació hagués anat acompanyat d'una actitud més noble, algunes coses no haurien passat. En altres països seria inconcebible que hi hagués, per exemple, la Fundació Adolf Hitler com aquí la Fundació Francisco Franco.

Per què va decidir parlar sobre aquest tema en forma de novel·la i no d'assaig?

En part perquè això, en la primera redacció, està escrit des de mitjans dels 90 i en aquell moment ho visualitzava més com una novel·la. Jo volia prendre distància a través de la figura de l'editor, que narra la història. La idea de fer un assaig, no la descarto, però sobre aquesta qüestió ja n'hi ha, i alguns de molt bons, com *Els assassins de Franco* del Francesc-Marc Álvaro.

Des d'aquell moment amb ara, han canviat moltes coses. Parlem obertament del règim del 78 amb un to molt crític. Per la llei del pèndol, pot ser que ara ens tornem massa crítics amb la Transició?

L'expressió *règim del 78* jo l'afegeixo quan vaig tornar a recuperar la novel·la, perquè sigui més comprensible per al lector actual. Això que diu ja està passant, l'embranchida ens porta a l'altre extrem. Com qualsevol procés històric, la Transició va tenir llums i ombres, i no seria honest intel·lectualment carregar les tintes en un sol plat de la balança. Hi ha fets que es van amagar miserablement: la Transició va estar carregada de violència, i no parlo només d'ETA. Aquí la gent no anava agafada de la maneta pel carrer. Però dir que tot va ser un frau i que no va haver-hi la més mínima intenció de reconciliació no seria honest intel·lectualment.

Hem parlat molt d'història, però no oblidem que això és una novel·la!

Efectivament, té un contingut polític però no deixa de ser una novel·la. Té una voluntat d'estil, literària. Sembla que sigui una novel·la de tesi, però hi ha fragments de molts altres registres. Aquesta era la meua intenció.

OPINIÓ

Joan Roma

Prevenció contra incendis

El bosc mediterrani sempre ha estat propens a incendis, el que no era habitual són els grans incendis de milers d'hectàrees. Aquesta és una de les derivades del despoblament del món rural, amb la consegüent desaparició de milers de cases de pagès, que compaginaven conreus amb ramaderia.

Aquests milers de finques abandonades han estat ocupades per vegetació, i finalment per boscos, de manera que tenim més zones boscoses ara que 20, 30 o 40 anys enrere. I més en tindrem si no es produeixen canvis substancials en les polítiques rurals.

A pagès, quan diem que els boscos estan bruts no ens referim al fet que hi hagi brutícia de productes urbans, sinó que la vegetació és tan densa que no s'hi pot transitar. Cas de sequeres llargues, el conjunt es converteix en un polvorí que explota amb una simple guspira causada per alguna màquina, per la burilla d'una cigarreta llançada des d'un cotxe o per una mà vandàlica, que preten fer mal on més ens dol.

Els experts donen la pauta a seguir: els incendis s'apaguen a l'hivern. Sembla una *boutade* però volen dir que si a l'hivern es duen a terme les feines de neteja de boscos, sigui amb mà humana, sigui mitjançant ramats de pastures (vaques, cavalls, cabres, xais), els boscos perdran bona part de la vegetació baixa i estaran molt més protegits.

La desertització humana de molts indrets fa que no hi hagi suficients ramats per fer la feina netejadora, i això facilita l'increment de vegetació fins a extrems realment perillosos. Què cal fer? En temes com aquests, mai hi ha

una solució miraculosa, única, sinó una barreja d'actuacions que totes juntes permeten assegurar la prevenció.

Al contrari que anys enrere, la majoria de gent ha entès que tallar arbres no és cap bestiesa ni cap atac a la natura. Un bosc ben gestionat garanteix la seva protecció i el seu desenvolupament. Encara hi ha qui no ho ha entès, però és fàcilment comprovable que els boscos que més han cremat són el que menys s'han treballat.

Els focs s'apaguen a l'hivern. Si durant aquests mesos es fa una feina de neteja i manteniment, els boscos estaran protegits

És més, fa uns anys la Generalitat va prendre una decisió llargament reivindicada en el món rural i que ara tothom veu amb bons ulls. Recuperar antics camps i prats, plens ara d'arbres. En aquests moments es permet als propietaris de finques tallar de soca-rel tots els arbres d'un lloc on antigament hi havia hagut camps i prats per dedicarlos a conreu o a pastures. És una bona eina per lluitar contra els incendis perquè suposa treure combustible als boscos i disposar de franges de protecció on el foc parará per falta de combustible.

O millor encara, plantar en aquests espais recuperats espècies que resisteixen el foc. Això suposa tenir un mosaic a

la muntanya que combina boscos, prats i conreus diversos. Queda molt per fer, però es va en la bona direcció.

Dit això la feina pendent és immensa, perquè sense ajuts als propietaris els boscos no són rendibles i si no ho són no s'hi dediquen prou recursos per mantenir-los nets, que vol dir tallar i treure la vegetació innecessària, podar i aclarir. Les ajudes existents són clarament insuficients, i per aquest motiu milers de finques no són mantingudes degudament. Aleshores quan arriba un incendi, si no troba franges netes que el frenin, s'estén de forma implacable destruint tot el que troba al seu pas.

En el món rural som conscients d'aquests perills i des de fa molts anys procurem armar-nos per prevenir, primer, i lluitar, si no hi ha més remei. Cada any, amb ajut de la Diputació de Barcelona, es manté una xarxa de camins rurals i forestals per garantir poder accedir als principals punts del terme municipal. També s'han construït basses i dipòsits d'aigua perquè els helicòpters dels bombers puguin carregar aigua o hidrants perquè els camions en tinguin per tot arreu. I centenars de voluntaris formen part de les ADF (agrupacions de defensa forestal) amb 30 anys a l'esquena, una bona preparació tècnica i disponibilitat de material com per reforçar el cos de bombers.

Tot això ajuda molt a l'hora de lluitar contra el foc, però és evident que si no es gestionen bé els boscos continuarem tenint grans incendis. Els petits ja formen part del nostre paisatge, però no els grans que poden ser catastròfics. Per evitar-los, la prevenció és la millor eina.

EXCLUSIU PER A SUBSCRIPTORS D'EL 9 NOU

A partir d'ara teniu accés directe a

L'HEMEROTECA HISTÒRICA

Entreu a el9nou.cat/historic-hemeroteca un arxiu documental molt valuós al vostre abast

Totes les notícies des de 1990

Si encara no sou subscriptors, truqueu al **93 889 49 49** o entreu a el9nou.cat/subscribe

OPINIÓ

Josep Burgaya

DES DE FORA

Els governs han de governar

El títol és l'afirmació d'una obvietat, però és una regla que no sempre es compleix. Quan això passa, les societats s'afebleixen per la falta de lideratge, per manca de la necessària capacitat de decisió. Governar també és decidir, però a vegades no es vol assumir el cost de fer-ho i s'opta per marejar la perdú. Una pretensió massa estesa en política sol ser la de voler acontentar a tothom i no prendre mai una posició clara. Allò que sempre s'ha expressat com la pretensió de ser a missa i alhora repicant, dir una cosa i tot el contrari. Acostuma a acabar malament. Voler coses contradictòries o bé apel·lar a electorats amb pretensions confrontades acostuma a fer-los perdre tots com molt bé saben els polítics. El tema de l'ampliació de l'aeroport del Prat i la suspensió de la inversió que ha anunciat el govern de l'Estat com a desenllaç previsible posa en evidència les contradiccions i vergonyes de la política catalana, la mostra que s'ha instal·lat una notòria incapacitat per gestionar, massa pendents de la finalitat independentista. Tot i que els partits que han conformat el govern actual van afirmar que eren conscients que mentre es vetllaven armes per la consecució de l'objectiu de la secessió el país havia de ser governat, que calia prioritzar la gestió, a l'hora de la veritat no sembla que siguin capaços de fer-ho. Hi ha un problema d'estratègies en conflicte entre les diverses parts del govern, que són formalment dues però que en realitat són més. El conflicte i la neutralització mútua acaba per condicionar la posició i contraposició sobre

qualsevol tema.

Malgrat que el president de la Generalitat sembla haver donat a l'inici de la legislatura un perfil baix al govern, establint una mena de situació d'espera per veure com avança el tema de la Taula de Diàleg, que condiona tota la agenda i els moviments posteriors, el tema de l'aeroport del Prat tenia massa calat com per no ser aprofitat pels actors principals de la política catalana per aprofundir en la seva disputa. El govern no ha tingut una sola veu, sinó que ha manifestat les contradiccions

La suspensió de la inversió a l'aeroport del Prat posa en evidència les contradiccions i vergonyes de la política catalana

de manera àmplia i interessada. Resulta que els mateixos que havien signat un primer acord sobre el tema amb el govern central poc després afirmaven que anirien a manifestar-se en contra de l'ampliació. El conseller Puigneró, partidari de l'obra, quedava desautoritzat pels socis i fins i tot per gent del mateix partit. Se'ls farà difícil fer entendre la pèrdua de la inversió i tot el que representa als sectors econòmics clarament favorables que hi ha al país, així com el desori que tot plegat expressa. Més que la Taula de Diàleg i els objectius d'am-

nistia i d'autodeterminació que l'independentisme deia que hi focalitzaria, és ara aquesta qüestió la que centrarà la política catalana. Hi haurà qui recorrerà a la tradicional "culpa de Madrid" per excusar-se, però el problema és aquí. Governar i alhora defensar objectius a llarg termini com el de la independència, amb estratègies internes confrontades, s'ha demostrat clarament poc funcional, inviable.

El problema no és la posició concreta sobre el tema de l'ampliació de l'aeroport, qüestió per la qual hi ha raons que poden justificar ser-hi favorable o no ser-ho. La protecció de l'aiguamoll de la Ricarda no és ni de bon tros el més rellevant. Depèn de quin model de desenvolupament futur es vulgui per a Barcelona i per a Catalunya, a banda de poder dubtar que allargar una pista de vol comporti de manera immediata convertir-se en un *hub*, cosa que sembla tenir molts altres condicionants i considerants. Qui té a les seves mans el govern del país ni pot adoptar l'actitud de ni sí ni no, ni opinar en funció de l'afebliment del soci de govern, com tampoc confondre negociacions polítiques de més llarg abast amb la necessitat o no d'aquest equipament. Signar acords i alhora organitzar manifestacions en contra tampoc contribueix a avançar o bé a establir la confiança imprescindible entre institucions. A Catalunya gairebé ningú discuteix la legitimitat de la majoria constituïda per governar, el que sí es dubta molt seriosament i cada vegada més és que la seva actitud ho faci possible.

Xavi Menós

DE PAS

Tornar

Torno a Sudanel·l (Segrià) després d'un any i mig sense trepitjar uns carrers que, en la meua imaginació, sempre han format el dibuix de la closca d'un caracol on les formes sinuoses del canal de Seròs donaven vida al peu d'un mol·lusc on resideix bona part de la meua infància. Han passat més de trenta anys, però encara avui puc reviure el toc de campanes que executava amb precisió suïssa el meu padrí Francisco.

També recordo com em parlava de la importància dels silencis en aquesta art comunicativa ancestral. Entre nius de cigonyes i coloms, des de la part més elevada del campanar de l'església de Sant Pere, l'horta del Baix Segrià es desplegava al nostre davant talment una catifa de corpus.

A mà esquerra, en l'anomenada Serra del Marxant, el meu avi em narrava l'existència d'uns pous de gel que no deixaven de ser unes neveres de pedra soterrades.

A la dreta, la Muntanya Trencada, tatuada per unes trinxeres, herència de

la Guerra Civil, deixaven a la intempèrie les cicatrius d'un conflicte armat que va dividir moltes famílies per la meitat.

Passejo per uns carrers solitaris i silenciosos en una tarda tenyida pels colors ocres de la calima africana.

Només en tancar els ulls puc sentir el soroll de les rodes de la meua primera bicicleta en xocar amb un asfalt irregular. No és necessari que mengi una magdalena perquè aflori el passat. Tot ha quedat enregistrat en la doble hèlix de la meua memòria.

Visito el poble per primera vegada, després de l'aparició del coronavirus, gràcies a la seguretat proporcionada per les vacunes, els tests i les mascaretes. El nostre cos està format per un material sensible que també necessita alimentar-se d'abraçades i petons. Per això, només en sortir de l'estació de trens de Lleida i veure els meus pares esperant-me amb ulls vidriosos es va activar un mecanisme sorprenent. En dècimes de segons van transcórrer divuit mesos.

La por a un virus invisible, el pri-

mer confinament, les postes de sol que m'enviava per WhatsApp la meua mare des del terrat de casa... Eren fotogrames invisibles que van desaparèixer amb una primera i llarga abraçada que va fondre passat i present.

Torno al poble i passejo per uns camps on podria resseguir els estius de la meua infància. Les caixes de fusta empaperades, els anells de plàstic que mesuraven el diàmetre de la fruita, el remolc vermell, el petit transistor que ens explicava el que passava més enllà del Segre...

A l'hort dels meus pares em trobo amb un remolc buit i que està pintat d'un color que no recordava. No és necessari que tanqui els ulls. A mà dreta veig la meua iaia Ramona amb un davantal de quadres i a la meua esquerra, la meua germana Anna amb una mirada sempre plena de curiositat.

També puc sentir el soroll d'unes rodes d'un tractor que travessaven uns camins que delimitaven la geografia emocional d'un temps que ha quedat gravat en l'ambre dels meus records.

LLIBRES

CRÍTICA LITERÀRIA

Núria Tomàs Mayolas

Un tastet de Hieronymus Bosch

A través dels llibres il·lustrats tenim l'oportunitat d'aprendre a desxifrar les imatges des de ben petits, ens són una porta d'entrada al llenguatge artístic i al potencial narratiu del dibuix, la pintura, el *collage*, el gravat, etc. També són un bon mitjà per apropar les arts visuals als infants, tal com fa l'autor que us recomanem aquesta setmana, que, en aquest àlbum il·lustrat sense paraules, ens fa un tastet dels personatges i dels paisatges tan surrealistes que va plasmar el Bosch entre finals del segle XV i principis del XVI.

els elements. En aquest cas, un nen, en Hieronymus, perseguint la pilota, cau, per un penya-segat, al mar. Quan aconsegueix arribar a la riba, descobreix que està en un altre món, ple de bestioles estranyes, i que li han pres la gorra, la pilota i la motxilla, i decidirà recuperar-les. A partir d'aquí comença una emocionant aventura on els lectors i lectores seguiran el recorregut que fa el protagonista i hauran d'anar interpretant de forma activa –perquè no hi ha text– el que va succeint d'una pàgina a una altra. És un llibre que us animo a llegir de forma compartida perquè la mirada plural ajuda a

EL BOSCO. LA EXTRAÑA HISTORIA DE HIERONYMUS, EL GORRO, LA MOCHILA Y LA PELOTA

Autor/il·lustrador: Thé Tjong-Khing

Editorial: Ekaré

Lloc i any d'edició: Barcelona, 2016

Nombre de pàgines: 48

Thé Tjong-Khing va néixer a Indonèsia l'any 1933, però és resident als Països Baixos des de la seva joventut, on va anar a viure per continuar formant-se com a dibuixant de còmics i il·lustrador. Treballa amb molt d'ofici la tècnica d'aquarel·la i tinta, i a banda de molts altres llibres, també ha publicat un altre àlbum il·lustrat on difon l'obra de pintors i escultors del segle XX, *Art amb pastís* (Mediterrània, 2018). Ens trobem davant d'un gran narrador visual: en cadascun d'aquests dos llibres construeix una petita història divertida on els personatges actuen relacionant-se amb l'obra d'altres artistes, que ell recrea amb el seu estil, unificant així tots

esbrinar el que va passant, sense perdre els múltiples detalls que acompanyen el fil argumental principal. Complementen la història les guardes, on podem trobar alguns personatges secundaris i petits objectes que surten en les il·lustracions. És tot un joc d'observació entretenir-se a buscar en quina pàgina es troba cadascun d'ells!

Amb aquesta proposta, l'editorial veneçolana Ekaré, amb seu a Barcelona, continua oferint-nos obres de literatura infantil i juvenil de qualitat que resisteixen a les modes i que no us podeu deixar perdre.

Joan Cuscó i Clarasó

D'un temps, d'un país

Des de fa un grapat d'anys Xavier Serra treballa sobre la història intel·lectual del País Valencià a partir de la recerca memorialística. De l'entrevista. Amb aquest mètode ha construït els quatre volums que configuren les denominades "Biografies parcials", també editades per Afers, entre els anys 2009 i 2018. Un treball de fons que abraça des de la dècada del 1970 fins a l'actualitat. També altres treballs com *La tertúlia de Joan Fuster* (Afers, 2012) tenen com a rerefons el contacte directe amb els protagonistes de la història intel·lectual.

El llibre que ara presentem és un nou pas en aquest treball a partir de la memòria: una novel·la que no parla de ficcions sinó de realitats i de personatges reals. Un relat que és una enriquidora mescla de novel·la i d'assaig. Una mirada lúcida. Una obra imprescindible per conèixer la nostra història més recent i de la qual encara patim les conseqüències, bones i dolentes: les aventures dels joves que des de la clandestinitat lluitaven contra la dictadura de Franco. Un relat que cal llegir. Una nova manera de fer història i de generar pensament. Una evolució dins la pròpia obra.

Els quinze breus capítols del llibre es llegeixen bé i mantenen viva l'atenció del lector. Els personatges i els fets reals de la mal·denominada "Transició democràtica" se'ns presenten acompanyats de

reflexions iròniques i ben situades en el seu context polític i social. També són una lliçó per a tots aquells que vulguin aprendre com funcionen els grupuscles polítics, sobre com es poden construir i destruir estratègies polítiques, sobre l'encaix i el desencaix entre la pràctica i la teoria, sobre la manera com la utopia xoca amb la realitat i al voltant de les relacions i no-relacions entre l'activisme i el món real. Per tant, l'obra ens apropa amb pèls i senyals a una època i, a més, obre un debat sobre tots aquests temes a partir de la lluita clandestina de la dècada del 1970. També sobre l'ascens, el descens i la mort dels líders.

Un exemple del que acabem de dir el trobem a la pàgina 117: "En les fàbriques on treballaven des de feia quatre o cinc anys, ni Irene ni Avellán no hi trobaven cap possibilitat de fer proselitisme. Els obrers estaven satisfets amb el sou que cobraven i no mostraven cap interès per la política. Tant se'ls en fotia, a ells, la política. L'únic que volien era cobrar la setmanada, pagar la hipoteca del pis, fer que els fills estudiessin en una escola de monges o capellans... N'hi havia molts que es mostraven partidaris fervorosos de la dictadura".

ESPURNA

Autor: Xavier Serra

Editorial: Afers

Lloc i any d'edició: Catarroja, 2021

Nombre de pàgines: 173

NOVETATS EDITORIALS

'Cavalls salvatges'
Jordi Cussà / Kap
Pagès Editors

La mort va sorprendre Jordi Cussà quan ja havia enllestit la versió de *Cavalls salvatges* en forma de novel·la gràfica, a quatre mans amb el dibuixant Jaume Capdevila, Kap. *Cavalls salvatges*, escrita ara fa vint anys, és un relat trepidant ambientat en el món de la droga a Catalunya als anys 80, que s'ha convertit en una obra de culte. I ara, en nou format.

'Garbo parla'
Roser Caminals
Ed. 62

El català Joan Pujol va ser l'espia més decisiu de la Segona Guerra Mundial. Garbo, que era com se l'anomenava en aquest món, va treballar per als aliats, però a la vegada tenia la confiança dels nazis i els va enganyar en el desembarcament de Normandia. Però la novel·la de Caminals, premi BBVA de 2021, parla de l'home, del Garbo més íntim.

'A la boca dels núvols'
Ramon Vinyes
Ed. Males Herbes

Qui hagi llegit *Cien años de soledad* recordarà que García Márquez hi dibuixa el personatge del *sabio catalán*. Doncs aquest era Ramon Vinyes, escriptor i llibreter berguedà que vivia a Barranquilla. Va aplegar els seus contes en aquest llibre, guanyador dels Jocs Florals a l'exili de Mèxic, l'any 1945. Mereix ser reivindicat reeditant-los i llegint-los.

'L'alegria que passa'
Santiago Rusiñol
Ed. del Roure de Can Roca

Es reedita un text teatral emblemàtic dins de l'obra de Santiago Rusiñol. L'escriptor utilitza l'arribada a un poble d'un grup d'artistes de circ per abordar un tema que li és molt volgut: el conflicte entre prosa i poesia, entre l'artista i la societat. En Joanet, el fill de l'alcalde, és qui està entremig: ell ha estudiat i entén (i li agrada) la bohèmia de l'artista.

'La desfeta'
Agustí Alcoberro
Rosa dels Vents

Aquesta és la història d'un dia que va passar a la història: l'11 de setembre de 1714. L'historiador Agustí Alcoberro, un dels màxims especialistes en la Guerra de Successió, el narra gairebé com si es tractés d'una novel·la. Una novel·la coral, amb veus de diferents nacionalitats, estaments o gèneres que eren a Barcelona el dia de la gran derrota.

GEOGRAFIA LITERÀRIA

Llorenç Soldevila

Can Casanova

“ A la mort de Rafael de Casanova (fragment) ”

Morir és viure.

Tres mesos feia ja que cada dia, al despertar-se la ciutat comtal, los camps que abans solien proveir-la veia de baionetes eriçats: lo mur de pedra, sa defensa, veia dins d'un altre de ferro engabiat. Morir deu sens remei la noble víctima o donar-se al que en busca d'ella va. Mes, això pla, donar-se! Era la roca que del pèlag enmig aixeca el cap, adormida a sos brams i de ses ones al batre coratjós i acalorat. Si tenia Berwick reguitzells d'homes i boscos d'armes per a dar l'assalt, tenia ella la invicta Coronela, que si bé no era d'homes un grapat, per un Berwick cada un valgut hauria i valia per tots son capità, son capità, l'il·lustre Casanova, que en la Sala de Cent havia jurat fer de la plaça una flamant Numància abans que d'ella un sol rajol donar.”

Jacint Verdaguer

AUTOR
Jacint Verdaguer
(1845-1902)

OBRA
'Poesia dispersa'
Ed. Proa, 2006

INDRET
Casa natal de Rafael
Casanova

MUNICIPI
Moià

COMARCA
Moianès

En la vigília de la Diada, recordem que Rafael Casanova, conseller en cap de Barcelona durant el setge de la ciutat l'any 1714, era fill de Moià. La casa natal ens dona l'oportunitat de conèixer l'ambient en què van transcórrer els primers anys d'aquest prohóm. La tradició ens ha llegat que Casanova va tenir un paper important en la presa de decisions durant el setge. Aquesta tradició deia que l'11 de setembre el mateix Casanova va acudir a la primera línia de batalla amb la senyera de Santa Eulàlia, per tal de donar ànims als defensors. La història ha matisat el seu paper, però era en la llegenda que Verdaguer es basava quan va escriure l'elegia *A la mort de Rafael de Casanova*.

SAGI SERRA

5è CONCURS NARRATIVA CURTA LA GRALLA

VIDA ANTERIOR A ESTHER LAHOZ

Marc Gascón Soler Manlleu · 1r PREMI

Il·lustracions: Maria Peix

L'Esther Lahoz va començar a néixer el dia que van matar el senyor Ramon. No parlem pas del fet biològic en si, l'acte puntual de donar a llum en un part, que en el cas de l'Esther no tindria lloc fins gairebé quatre dècades després de la mort del pobre senyor Ramon. Al que ens referim en aquesta història és a la llarga llista de casualitats que van acabar portant al món dels humans la nostra protagonista. Qui és l'Esther Lahoz? Ningú i tots nosaltres alhora. Una gota en un mar d'humanitat. Una anècdota navegant en una galàxia de coincidències aleatòries. Descartada cap rellevància atribuïble a l'Esther Lahoz, centrem-nos doncs en la seva història. Com hem comentat, el primer dels fets que farien possible la seva existència futura va tenir lloc molts anys abans del seu naixement, un calorós dia d'estiu de l'any 1936 quan les bales d'un grup de milicians van perforar el grassonet cos del gerent de Manufacturas Textiles Ramió. Tan cert és això com que la mort del senyor Ramon s'hauria pogut evitar fàcilment si aquell dia la porteria de la fàbrica hagués estat en mans d'algú amb una mica més de caràcter o senderi. En aquest cas, el senyor Ramon hauria estat advertit del perill que l'assetjava i hauria pogut fugir per alguna de les múltiples portes secundàries de la fàbrica. Però feia anys que la porteria estava regentada pel bonifaci d'en Pauet, un devot cristià acostumat a obeir sense preguntar, fins i tot a qui no tocava. La propietària de la fàbrica, la insigne senyora Maria Con-

la fàbrica, que no se'n refiava, va insistir a acompanyar el gerent pensant que la seva mera presència exerciria certa protecció davant d'uns acompanyants tan poc de fiar i amb intencions poc clares. Tots dos homes van pujar dalt del camió dels milicians i van marxar. Els pitjors auguris es van fer realitat. L'endemà van trobar els cadàvers desfigurats del senyor Ramon i de l'escrivent davant de la tàpia del cementiri del poble. Els cossos mostraven signes evidents d'haver estat maltractats abans de ser afusellats. El senyor Ramon va deixar dos fills. Després de la seva mort, la família els va enviar al camp, a Manlleu, a casa d'uns parents, on van acabar de passar la resta de la guerra. La mort del pare va marcar especialment en Miquel, el fill més petit, que aquell mateix estiu, mentre jugava pels camps a la vora del Ter, va decidir que de gran seria metge per poder guarir els pares d'altres nens i evitar així que es quedessin orfes com ell. Tan bon punt es va conèixer la notícia dels assassinats del gerent i l'escrivent, la dona d'en Pauet, que tornava a estar embarassada, es va posar de part prematurament. Va donar a llum una nena. Molts van dir que aquella criatura no sobreviuria. Per indicacions de la comadrona, van posar la fràgil nouvinguda embolcallada amb robetes de cotó dins una capsa de sabates amb una ampolla d'aigua calenta, que regularment anaven canviant quan es refredava. La nena va estar molt feble i al caire de la mort durant setmanes, però finalment aquella incubadora rudimentària va fer el seu efecte. Això seria una molt bona notícia per a l'Esther Lahoz perquè, com veurem més endavant, el destí havia triat aquella nena setmesona per fer-li de futura mare. Amb la fi de la guerra va començar a tornar lentament la normalitat a la fàbrica. A principis del 1939 van rebre una primera visita de la propietària, que havia tornat després de passar pràcticament tota la guerra hostejada en un luxós hotel a Biarritz. Amb ella també van arribar alguns dels antics mecànics i encarregats. Molts havien fugit després de la mort del senyor Ramon i l'escrivent així que durant la guerra no s'havia fet pràcticament cap manteniment i la producció se n'havia ressentit. Malgrat tot, la maquinària que van trobar estava en força bon estat i fins i tot hi havia cotó al magatzem. El primer que calia fer era contractar un nou gerent. De candidats no en van faltar, perquè era conegut que la senyora Concepció pagava bé als seus directius. La plaça d'escrivent la van donar al fill gran del que havien matat els milicians, un noi tímid, molt introvertit, de personalitat feble. En Pauet va ser

recol·locat com a jardiner i la porteria va passar a mans d'en Fermín, un fornit falangista que tenia el costum de passejar-se per la fàbrica amb botes de muntar, una pistola a la cintura i un llarg fuet a les mans. D'en Fermín deien que havia lluitat a primera línia de front amb els moros i que fins i tot havia escanyat a més d'un anarquista amb les seves pròpies mans. Com a nou gerent es va contractar un tal senyor Castanyer, que durant la guerra havia marxat a l'Argentina, on ningú tenia clar com s'hi havia guanyat la vida. A diferència dels seus prede-

Qui és l'Esther Lahoz? Ningú i tots nosaltres alhora. Una gota en un mar d'humanitat. Una anècdota navegant en una galàxia de coincidències aleatòries

cepció Casals i Ramió, neta del fundador de l'empresa, l'havia col·locat de porter per recomanació del capellà del poble. En el petit piset del costat de la porteria hi vivien en Pauet, la seva dona i vuit catòliques criatures. Quan els milicians es van presentar a la fàbrica demanant pel gerent, el pobre Pauet va córrer obedient cap a la casa del Director per informar-lo que uns homes el reclamaven. Poc es pensava el senyor Ramon que a les oficines l'estaven esperant un grapat de revolucionaris armats fins a les dents. El capítol del comitè –un tal Frascuet– li va demanar que els acompanyés fins a l'ajuntament, on havia de signar uns documents davant del nou secretari municipal. L'escrivent de

Mariadelstome

cessors, ell no es va instal·lar a viure a la fàbrica, com era tradició. Anava i venia cada dia amb el seu flamant cotxe negre descapotat, sempre encorbatat i mostrant un aire molt estirat i distant. Aquell nou director va durar poc en el càrrec. Al cap d'un parell d'anys de la seva arribada va ser acomiadat al descobrir-se que havia estat venent part del cotó de la fàbrica d'amagat i en benefici propi, amb la complicitat del nou escrivent. Aquest darrer va mantenir la plaça després de demanar perdó de genolls i amb els ulls plorosos davant de la mestressa, que no el va acomiadar com a deferència a la memòria del seu pare, que s'havia sacrificat per intentar protegir el senyor Ramon. La propietària va contractar com a nou gerent el senyor Soldevila, un tècnic amb molta experiència, i aquest sí que es va instal·lar amb la seva família a la fàbrica, a la casa del Director. El matrimoni Soldevila tenia dos fills rossos com un fil d'or que sempre que podien sortien a jugar al pati amb la resta de fills de treballadors de la fàbrica, especialment amb els nou fills d'en Pauet. Quan al cap d'uns anys el fill gran dels Soldevila, en Josep Lluís, va emmalaltir greument, va ser atès pel doctor Miquel, fill del gerent assassinat durant la guerra. En aquella època el doctor Miquel era un metge amb un gran prestigi, especialista en el camp de la immunologia i ferm defensor de l'autovacunació, una tècnica que consistia a injectar als malalts una vacuna fabricada a partir de mostres del mateix pacient per tal d'immunitzar-lo contra infeccions

futures. Malauradament, el resultat del tractament no va ser satisfactori i el fill dels Soldevila va patir una segona i encara més greu infecció. L'acció d'uns novedosos antibiòtics el va salvar, però la malaltia li va afectar una vàlvula del cor de forma permanent. Sempre més tindria una salut molt delicada i li van recomanar que portés una vida tranquil·la. A ell, però, li agradava passar hores entre les màquines de la fàbrica, ajudant a reparar-les quan hi havia un problema. Amb el temps, estudiaria enginyeria i es posaria a treballar a la fàbrica com a encarregat sota les ordres del seu pare. Va ser precisament en aquest moment, entorn de l'any 1968, quan tot es va trastocar. Les probabilitats d'existir de l'Esther Lahoz van caure en picat. Podríem dir que pràcticament es van exhaurir. El motiu és fàcil d'entendre: la persona que el destí havia triat per convertir-se en la seva futura mare, la filla petita d'en Pauet, la que va néixer setmesona i van criar dins una capsa de sabates, i en Josep Lluís Soldevila es van enamorar perdudament. Van festejar un parell d'anys i tot i la ferma oposició de la mare del nuvi, que no veia amb bons ulls que el seu fill, un enginyer de casa bona, es casés amb la filla d'un simple jardiner, la parella es va acabar casant. En Josep Lluís va heretar el càrrec de director a la fàbrica quan el seu pare es va jubilar. Arribat l'any 1971, l'Esther Lahoz continuava sense néixer i amb poquíssimes possibilitats de fer-ho. La seva potencial mare estava feliçment casada... però amb un home que es deia Soldevila de cognom! On era el futur pare de l'Esther? Potser estem parlant de la història d'algué que no va néixer mai! Però el destí és capritxos, així que una tarda que en Josep Lluís era a la fàbrica va començar a trobar-se malament. Feia dies que no dormia bé. A la fàbrica hi havia problemes. L'empresa començava a tenir pèrdues i es respirava un ambient de crisi i agitació social. Les vagues es van començar a fer habituals. De sobte va notar un fort dolor al pit i va caure a terra inconscient. Malgrat que els obrers van avisar el metge ràpidament, no van poder fer res per salvar-li la vida i al cap de dos dies l'enterraven. Totes les famílies dels treballadors de l'empresa van anar al sepeli. Els Soldevila eren molt estimats. La mestressa va pagar dos grans rams de flors i moltes misses en memòria del jove difunt director. La vídua va rebre les condolences de tothom. En Fermín, el falangista que havia substituït en Pauet a la porteria de la fàbrica després de la guerra, també va anar a l'enterrament. L'acompanyava un noi alt amb barba i cabells llargs que ningú va saber reconèixer. Les veïnes de més edat es preguntaven qui era aquell noi tan ben plantat que acompanyava en Fermín. Una d'elles els va aclarir el dubte i en veu baixa els va dir: "És el seu fill petit. Acaba de sortir de la presó. Qui li havia de dir al pobre Fermín Lahoz que li sortiria un fill comunista!". La resta de la història és fàcil d'imaginar. Dos anys més tard, naixia l'Esther Lahoz, la neta d'en Fermín i en Pauet.

Col·laboren:

La Gralla

INSTITUCIÓ PUIG - PORRET
FUNDACIÓ PRIVADA CATALANA

LLENGUA

EL 9 ETS I UTS

189

 CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA
CNL D'OSONA

LÈXIC

Recorregut pels anglicismes (IV): la indústria i la tècnica

La Revolució Industrial de la segona meitat del segle XVIII va començar a la Gran Bretanya i es va anar estenent per Europa, la qual cosa va significar un canvi radical d'estil de vida i de costums.

A mesura que es creaven noves invencions, ens arribaven nous termes; ja al segle XVIII tenim *tren* (de l'anglès *train*). Un segle més tard van aparèixer *vagó* (ve del l'anglès *waggon* però potser el mot francès, *wagon*, en va fer de pont) i *raïl* (o *rail*).

Amb la industrialització de la societat també van néixer els conflictes entre patrons i treballadors; per això, hi havia vagues i *locauts* (de l'anglès *lockout*). Un *locaut* és el tancament temporal d'una empresa, decidit per la direcció, quan hi ha una situació de conflicte laboral. Aquest mot ja surt al vell diccionari Fabra i és un terme inseparable de la Revolució Industrial; sols cal recordar que a la dècada de 1880, hi va haver molts locauts en indústries tèxtils de Mataró i Manresa, la qual cosa era un càstig sever per als obrers.

Més endavant, al segle XX, ens entren altres paraules: *ferri*, *xàrter*, *jet* i també *jet lag* –mot molt emprat però no recollit ni en el Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans ni pel Termcat, institució que proposa el terme *trastorn d'horari*.

Us animem a seguir aquesta secció i us convidem a fer-nos arribar consultes i comentaris a través de vic.ass@cpnl.cat

Oficines i serveis:
granollers@cpnl.cat
ripolles@cpnl.cat
vic@cpnl.cat

www.cpnl.cat/xarxa/cnlosona/

ELS MILLORS MINUTS DE LA NOSTRA VIDA

Jordi Remolins

La dictadura de la normalitat

És un pecat que durant dècades, segles, hem viscut en una dictadura de la normalitat. Tots aquells que se n'apartaven eren estigmatitzats ràpidament en nom del bon gust, de la correcció, de les aparences. Les bruixes van ser cremades per la Inquisició, les prostitutes menystingudes com si el seu fos un ofici pecaminós, els homosexuals discriminats per tenir un gust diferent del *correcte*, i els jueus perseguits i expulsats de múltiples territoris com si portessin la lepra. I precisament als leprosos els aïllaven, tal com també s'ha fet amb persones d'altres races i color de pell, posant-los en guetos perquè no s'estengués la seva *plaga*, com si no fos evident que la mixtura de sang és el millor que li pot passar al gènere humà per evolucionar. No fa pas tant de temps els gitans nòmades que arribaven a Ripoll per establir-se a l'inici de la carretera de Les Llosses eren rebuts com una pandèmia. I no només hem estat cruelment injustos per motius ideològics, religiosos o de raça. A estudi recordo com els *gordos* eren assenyalats pel seu sobrevolum, o com algun d'aquests aprofitaven la seva dimensió per abusar dels que érem més denerits. O com els més *freaks* sempre hem tingut problemes d'adaptació, alguns fins i tot autoimposats. Total, que el gènere humà, transversalment, hem estat una font de pecat envers nosaltres mateixos.

El pecat que explica *It's a Sin*, la minisèrie britànica de HBO, és precisament el que es va cometre als anys vuitanta, just coincidint amb l'aparició del virus VIH i la sida. La posició oficialista va ser d'una malaltia que no afectava la gent "normal" sinó només aquells que tenien vicis, sobretot l'homosexualitat i l'heroïna. I sí, la transmissió sanguínia de la malaltia feia que aquests dos col·lectius fossin de llarg els més damnificats per la sida. No van ser poques les vides

de joves que es van quedar pel camí, en una època on el sexe va quedar marcat de mil prejudicis a l'hora de practicar-lo. De fet sempre em va servir d'excusa per justificar la meua nul·la activitat sexual, i fins i tot hi va haver una època on m'ho devia creure. *It's a Sin* aprofita el material que a *Compañeros inseparables* (Norman René, 1990) servia per fer una primera aproximació cinematogràfica a la problemàtica de la sida, i la trasllada al Londres de principis dels vuitanta. Un pis compartit per nois eminentment homosexuals és l'epicentre de la bogeria juvenil, combinada amb els estralls inicials de la malaltia. Per moments la sèrie em recorda *Els Joves* pel pis i l'ambientació, però ràpidament esdevé un drama majúscul, dolorós i potser un punt més lacrimogen i estereotipat del que hauria calgut. Malgrat tot, un notable per una sèrie britànica on es continua percebent el bon gust creatiu a les illes, i una menció a la fantàstica cançó dels Pet Shop Boys que proporciona el títol, i que només apareix via juke-box i de forma tangencial a l'últim capítol.

Divendres, 22 de gener de 2021
HBO estrena la minisèrie 'It's a Sin'

ECONOMIA

ELS PARQUETS

Joan Carles Arredondo / @joancarredondo

POPULISME TRIBUTARI

L'anunci de la presidenta de la Comunitat de Madrid, Isabel Ayuso, que suprimirà tots els impostos autonòmics està a l'alçada d'un personatge que ha pervertit el significat del concepte de *llibertat* fins a deixar-lo en un esquelet. En les seves mans, Madrid accentuarà el seu paper de laboratori del liberalisme mal entès, que és el que fomenta el camp qui pugui. Menys impostos no significa més llibertat. Significa més desigualtat.

El desmantellament d'un sistema tributari autonòmic ja era un fet a Madrid. S'havien posat les màximes bonificacions possibles a impostos de recaptació autonòmica (patrimoni, successions...) i un dels tributs que ara s'anuncia que se suprimeix ja no recaptava res, perquè el recàrrec de l'impost d'activitats econòmiques no s'estava aplicant. El que actualment s'estava recaptant en els dos impostos que efectivament se suprimeixen eren 3,4 milions d'euros. O sigui, que la magnanimitat que semblava exposar es tradueix en dues centèsimes del pressupost de la comunitat (sí, cal anar al segon decimal perquè es pugui calcular l'impacte), i en 70 cèntims l'any de menys per cada resident. A més, un dels tributs suprimits s'aplicava a les màquines escurabutxaques dels bars –que probablement s'hauria hagut de suprimir igual perquè s'estudia un impost estatal sobre el joc i, a més, eliminar-lo llança el missatge que s'afavoreix la indústria del joc– i una taxa de dipòsit de residus –que també quedarà sotmès a una tributació estatal en el futur–. No és agosarat concloure que l'anunci té molt més de propaganda que de contingut.

Però més enllà de la trampa que s'amaga rere la pospositat buida de la declaració de la presidenta, és perillós el missatge que amaga. En molt bona part de la seva presidència, Ayuso ha escampat un missatge d'estigmatització dels impostos. Segurament és un discurs que agradarà molt, perquè pagar impostos no és agradable. Però la política no va de dir a la gent el que vol sentir, sinó de contribuir a millorar la vida dels conciutadans.

Millora la vida dels conciutadans abaixar o suprimir els impostos? No a tots. Més concretament, no als més necessitats. Madrid ha fet gala de bonificar

fins al màxim alguns impostos, com el de successions i el de patrimoni, fins al punt d'encendre altres comunitats autònomes que denuncien una pràctica de *dumping* fiscal per part de la regió de la capital de l'Estat. Les dades no acaben de confirmar que Madrid estigui atraient les grans fortunes, però sí que confirmen que les bonificacions sobre aquests impostos, que arriben a eximir de pagament no només els patrimonis més baixos, sinó tots. L'any 2018, a Madrid haurien hagut de pagar impost les 18.000 persones amb un patrimoni superior a dos milions d'euros, inclòs l'habitatge. És el 0,5% de la població de la regió. Com que aquest tribut està bonificat –és a dir, no s'ha de pagar– es van deixar d'ingressar 905 milions d'euros. La bonificació només va beneficiar el 0,5% de la població, però no és difícil trobar partides en les quals invertir aquesta elevada quantitat de diners per destinar-los al col·lectiu. Els càlculs sobre el que es deixa d'ingressar són encara superiors si s'analitza l'impost de successions i donacions. De nou, en favor de les capes més afavorides de la societat.

L'estratègia no és nova. Amb l'anunci de la supressió dels tributs autonòmics, Ayuso aconseguirà grans adhesions, sobretot dels sectors menys predisposats a una redistribució més justa de la riquesa. Però obvia la contrapartida. Abaixar impostos significa disposar de menys ingressos per a serveis bàsics i la conseqüència més probable és que empitjorin la sanitat pública, l'ensenyament i els serveis socials. En ocasions anteriors, la presidenta de la Comunitat ha acompanyat els anuncis de reduccions d'impostos amb una crida al govern central que aportí més recursos. Que la festa popular –o populista– la pagui un altre.

L'últim anunci de rebaixes fiscals d'Ayuso ha anat acompanyat d'un altre clàssic: una pulla a Catalunya. Diu que és la comunitat amb més impostos propis. I no diu cap mentida. El que sol passar en aquests casos és que és la ciutadania la que té en les seves mans la decisió de si s'estima més pagar impostos i obtenir serveis a canvi o prefereix que no n'hi hagi i haver-se de pagar els serveis pel seu compte. Aquesta hauria de ser una de les bases del debat.

Les 15 taxes pròpies de Catalunya suposen uns ingressos de 677 milions d'euros, una xifra molt superior a la que recapta Madrid. Es pot debatre si l'aigua (amb els seus cànon), les begudes ensucrades, les estades en establiments turístics o els actius no productius mereixen rebre impositons extres (també n'hi ha sobre habitatges buits, emissions de gasos, dipòsits de residus). I també si els ingressos, equivalents al pagament de 85 euros per cada català, s'inverteixen eficientment. Però entrar en la competició infantil sobre si uns paguen impostos i uns altres no és poc pedagògic sobre el significat de tributar per contribuir a un equilibri entre ciutadans que, a Madrid, es pretén que quedi fora de focus del debat.

INDICADORS

Menys vendes als súpers

Les vendes a les grans superfícies a Catalunya entre els mesos de gener i juliol van caure el 3,6% en termes interanuals, malgrat la recuperació postpandèmia. Segons les dades publicades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat), la davallada va ser més accentuada en els productes alimentaris, amb una caiguda del 3,9%, mentre que les vendes de resta de productes van baixar el 2,7%.

Expansió immobiliària

Catalunya va registrar 14.386 operacions de compra-venda al juliol, amb un increment del 3,8% respecte al mateix mes de fa dos anys, segons les dades del Col·legi de Registradors de la Propietat. Si es compara amb el mateix mes del 2020, l'increment es va enfilar fins al 45,9%. Les hipoteques formalitzades el juliol, van ser 7.337, el 4,1% més que el juliol del 2019 i el 30,3% amb relació a 2020.

ALEGRIA INTERIOR

Antoni Lacueva / antoni@mindfulness-barcelona.com

'Mindfulness' i la percepció del temps

Imagina't un nen que visita per primera vegada la platja. El nen o la nena podria trobar-se amb aquesta situació.

Escolta el so de les onades i el de les gavines; veu sorra i castells de sorra, famílies sota para-sols, nens petits que s'allunyen corrent de la marea entrant, una catifa de petxines diminutes i garlandes d'algues marrons brillants; fa olor l'aire salobre. A ell li van succeir moltes coses.

Al seu costat l'acompanyes, pare, mare, avi o àvia i pots, per contra, experimentes aquests detalls amb molta menys claredat. Això vol dir que per a tu sol succeir una cosa: un altre passeig per la platja.

La diferència entre les experiències subjectives de l'adult i el nen ofereix una pista temptadora d'alguna cosa que els neurocientífics estan investigant: per què el nostre sentit de el pas el temps s'accelera a mesura que envellim?

És gairebé segur que ho hem experimentat.

"Què se n'ha fet, de l'estiu?", et preguntes. I en els teus moments més profunds, "què se n'ha fet, de la meua vida?"

La percepció que el temps s'accelera apareix molt abans de la mitjana edat.

Els científics han identificat moltes raons per això, però una que ha passat a primer pla recentment ofereix una pista de que l'atenció plena o *mindfulness* podria ajudar a contrarestar la sensació que la vida s'està escapant.

A mesura que envellim, *dividim* les experiències que hem tingut en categories àmplies, agrupant moments individuals en grups més grans i genèrics en les nostres ments.

El passeig per la platja del net, en la seva memòria, va consistir en dotzenes d'experiències viscudes i individuals. Per l'àvia, aquestes experiències

són tan familiars que s'arxiven com una de sola: "passeig per la platja".

Com a resultat, per a una persona gran, sembla que han passat menys coses en un període determinat, de manera que sembla haver passat més ràpid, en retrospectiva.

La connexió amb l'atenció plena o *mindfulness*? Pot ser possible utilitzar la meditació d'atenció plena, o fins i tot aplicacions casuals d'aquesta forma d'observar els fenòmens mentals i les experiències, per augmentar la consciència d'ells d'una manera que eviti que el pas del temps s'acceleri.

La nostra percepció de la rapidesa amb què passa el temps varia segons nombrosos factors, alguns de tan canviants com l'emoció.

L'avorritment: quan no tenim res a fer i ens sentim miserables en general, les hores es perllonguen interminablement. Aquest dia mai no acabarà?

La gent gran sovint fem declaracions que suggereixen que el temps passa més ràpid a mesura que envellim. Per exemple, Nadal arriba més ràpid cada any!

Per què el temps sembla accelerar-se amb l'edat? Els científics van sospitar que les diferents expe-

riències subjectives de la passejada per la platja de l'àvia i el nét podrien estar impulsant el nostre parer retrospectiu del temps que passa més ràpid amb l'edat.

Mirant cap enrere en l'últim any o fins i tot en la dècada, recordem només algunes categories d'experiències –és a dir, fragments–, no una rica barreja heterogènia d'experiències diferents. El temps va passar volant.

Un remei per això podria ser l'atenció plena, van suggerir els científics.

Si ens enfoquem a processar un moment, en lloc de deixar-ho passar sense ser-ne conscients, podem comprendre millor la seva singularitat i evitar que s'esborri per fragmentació, més com el passeig per la platja del net que el de l'àvia.

Quan vam adquirir l'hàbit de prestar atenció sense emetre judicis, sent curiosos sobre les experiències i les persones en les nostres vides, sense importar com de familiars es facin, millorem la nostra memòria de treball, cosa que al seu torn pot ajudar la nostra capacitat per emmagatzemar i recordar records a llarg termini d'esdeveniments i informació.

Una atenció millorada condueix a una codificació millorada en la memòria de treball de major integritat per al contingut, i majors seran les possibilitats d'una consolidació reeixida en la memòria a llarg termini i més possibilitats d'un aprenentatge i una recuperació d'informació reeixits.

L'atenció plena té el potencial de tornar-nos a sensibilitzar la satisfacció de coses simples i, potser, contrarestar el ritme accelerat de la vida.

Quan residim més plenament en el moment, també podem apreciar millor la singularitat d'aquests moments una vegada han passat.

Intimem, i assaborim més i millor la vida.

HORÒSCOP

Roser Bona

Del 10-09-2021 al 16-09-2021

ÀRIES (Del 21 de març al 20 d'abril)

Si estàs esperant algun tipus d'ajut econòmic o subvenció, amb Venus transitant per Casa VIII pots rebre respostes positives. A la feina pots toca posar límits a l'abús.

TAURE (Del 21 d'abril al 20 de maig)

Venus fa aparició per la Casa VII i activa el sector de la parella. Si en tens, entreu en una etapa més cordial i afectuosa i, si no en tens, pot donar-se alguna oportunitat.

BESSONS (Del 21 de maig al 21 de juny)

A la feina pots viure un ascens o una millora salarial. La salut entra en una etapa sanadora si hi havia alguna malaltia o patologia. L'amor pot sorgir al sector laboral.

CRANC (Del 22 de juny al 21 de juliol)

Venus és a la Casa V i l'amor es pot fer present. Pot donar-se l'inici d'una relació sentimental. Bona etapa per aproximar-se més als fills i per gaudir del temps de lleure.

LLEÓ (Del 22 de juliol al 23 d'agost)

Bon moment de redecorar la llar o fer alguna petita reforma. Si tenies algun conflicte familiar, entres en una etapa més cordial i dialogant. Penses en un amor del passat.

VERGE (Del 24 d'agost al 23 de setembre)

Si vens d'un temps de mal humor, entres en una etapa d'alegria i equilibri interior. Et pots sentir més creatiu i vital. S'activa la comunicació amb algú del teu interès.

BALANÇA (Del 24 de setembre al 23 d'octubre)

Valores la teua relació de parella i reflexiones sobre el vostre futur. Etapa meditativa sobre cap on vols dirigir la teua vida. Possibles millores al sector econòmic.

ESCORPÍ (Del 24 d'octubre al 22 de novembre)

Venus al teu signe afavoreix la connexió amb els afectes i aprofites per gestionar el que sents. Pot començar una història d'amor. Objectius laborals que comencen a moure's.

SAGITARI (Del 23 de novembre al 21 de desembre)

Etapa de reflexió sobre el teu món emocional/sentimental. Apliques els aprenentatges en aquest sector per no tornar a partir. Cerques teràpies que t'ajudin a relaxar-te.

CAPRICORN (Del 22 de desembre al 20 de gener)

Augmenten les amistats amb noves trobades. Diversos amors i arribarà un moment que tocarà triar. A la feina convé ser prudent i si no estàs a gust, cerca altres opcions.

AQUARI (Del 21 de gener al 19 de febrer)

Venus entra a Escorpí i transita per Casa X, activant el sector professional. Si esperaves una oportunitat, ara es podria donar. Poses més atenció al teu aspecte personal.

PEIXOS (Del 20 de febrer al 20 de març)

La tensió Sol/Neptú pot inclinar-te a un excés d'idealització. No prenguis decisions precipitades i no reaccions a la provocació. Venus a Casa IX pot portar alguna escapada.

MÚSICA

EL CLÀSSIC

Jordi Sunyer

JOAN MANUEL SERRAT

'Mediterráneo'

Zafiro/Novola, 1971

La consolidació –i per molts també el cim artístic– de Joan Manuel Serrat va arribar ara fa 50 anys amb *Mediterráneo*, el seu vuitè disc d'estudi. Abans de l'estiu, el Noi del Poble Sec es va tancar en un hotel de Calella de Palafrugell i en comptes de parir-hi havaneres va escriure un dels millors treballs de la història de la música popular hispànica. Amb les cançons ja al cap, va *fitxar* Antoni Ros-Marbà i un parell d'arranjadors més (Carlos Calderón i Gian Piero Reverberi) i se'n va anar a un estudi de Milà ["crec que vam anar allà per una qüestió de blanqueig de diners de la companyia", va afirmar fa uns anys] per gravar un àlbum que va molt més enllà de la cançó d'autor i s'acosta al pop orquestral amb petits ornaments de bossa nova i de jazz. El disc va estar 21 setmanes com a número u de la llista de vendes a l'Estat espanyol i també ho va rebentar a

la majoria de països de Llatinoamèrica. Serrat, als seus 28 anys, s'erigia ja com un dels artistes catalans més internacionals gràcies a cançons atemporals i rodones com la mateixa *Mediterráneo* o d'altres que també apareixien al disc com *Aquellas pequeñas cosas*, *Tío Alberto* o *Lucía*. El treball és molt bo però jo, ahir, avui i sempre, soc més de Lluís Llach.

NOTES

Premis Altaveu per Joana Serrat i Nakany Kanté

Dijous a la nit es van entregar a Sant Boi de Llobregat els Premis Altaveu després d'un any en blanc per culpa de la pandèmia. El primer reconeixement va ser pel recentment desaparegut Xavier Mercadé, fotògraf de grups i concerts que va rebre el Premi Trajectòria a títol pòstum. També van ser premiats la cantant catalana d'origen guineà Nakany Kanté, pel seu compromís amb les músiques i les cultures africanes; la vigatana Joana Serrat, per la seva proposta independent i arriscada que ha culminat en el seu cinquè treball *Hardcore from the Heart*; The Changes, per promoure la joventut i l'autogestió en l'escena del jazz català, i Queralt Lahoz, pel seu discurs feminista i de classe que combina el hip-hop amb l'herència flamenca. A part, Albert Pla va recollir el premi especial Alça la Veu pel seu compromís i coherència i també es va premiar la iniciativa Record Store Day. Per si això no fos prou, també es van lliurar els guardons de l'any passat ja que a causa de la Covid-19 no hi va haver ni gala de premis ni Altaveu. Els premiats 2020? Doncs Los Sara Fontán, Oques Grasses, Joana Gomila, La Casa Azul, La Plataforma Estatal por la Música (PLAM) i a Josele Santiago (Los Enemigos). Com és habitual, l'entrega de guardons coincideix amb l'inici d'un festival que durant tot aquest cap de setmana acollirà actuacions com les d'Amaia Miranda, Ana Brenes, Los Hijos del Trueno, Joana Serrat, Alessio Arena, Delafé, Hermanos Cubero, Lucia Fumero o Queralt Lahoz.

EL TEST

Laia Martí (The Crab Apples)

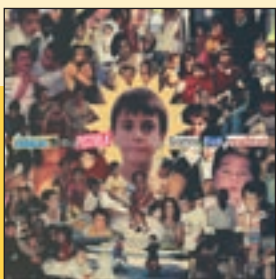

Primer instrument que vas tocar? La guitarra. **Primer grup del qual vas formar part?** The Crab Apples. **Primer disc que et vas comprar?** El disc vermell dels Beatles quan tenia uns 12 anys. **Quants discos tens?** Ni idea... Potser més de 50. **Salva'n tres.** *¿Hay alguien en casa?*, de Mucho; *Sand*, de Balthazar; i *CRAP*, de The Crab Apples. **Grups o músics de capçalera.** Haim, Arctic Monkeys i Warpaint. **Un concert (com a públic) per recordar.** Haim al Primavera Sound de 2017. Era un concert sorpresa però ens havia arribat que tocaven elles i vam agafar lloc a primera fila. Increïble!

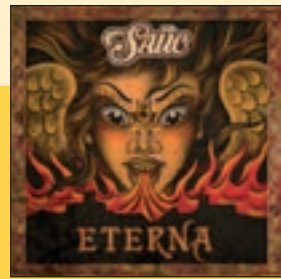
NOVETATS DISCOGRÀFIQUES

Jordi Sunyer

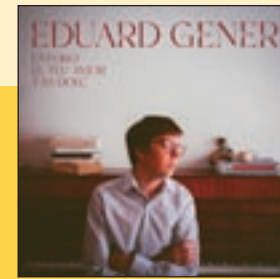
JOAN ADRIÀ PISTOLA
'Somni, fet, realitat'

Joan Adrià Pistola és el germà de Roger Pistola, segurament un dels artistes més interessants de l'actual panorama musical dels Països Catalans. I a l'hora de facturar el seu primer disc, Joan Adrià ha buscat la complicitat del seu germà i junts han parit una obra desenfadada, lliure i original que parteix del pop-rock per abraçar el que faci falta amb set cançons on destaquen talls com (*Miris on miris*) *No hi ha guiris*, on celebra d'arribada de la Covid perquè a Mallorca viuen molt més tranquils. "Si això és la guerra, que no arribi la pau", canta sense manies.

SAÜC
'Eterna'

A Balaguer sempre han anat una mica a contracorrent. És per això que els agraden més les pomes naturals i les coques de samfaina que no pas els potets de fruita envasada i les hamburgueses globalitzades. I en l'àmbit musical, tres quarts del mateix. No exporten música urbana ni avantguarda sinó rock dur i heavy metal. I Saüc n'és el màxim exponent. Una banda que no inventa res però que en el seu primer disc regala tralla a dojo amb una intro i set cançons. Una d'elles és *El guerrer* de Sangtraït amb en Coro a la guitarra. I sí, alguns ens posem nostàlgics.

EDUARD GENER
'Enyoro el teu amor tan dolç'

El quart disc del solsoní Eduard Gener s'obre amb *Dolors*, una pubilla que no té res a veure amb la del disc de debut dels Manel. I sí, tal com es desprèn del títol del treball, Gener hi canta que l'enyora però ho fa amb alegria i agraïment amb un to ben poc habitual en cançons de desamor. Pel que fa a gènere, també sona diferent. Gener no és un cantant més de l'univers del pop nostrat (també toca el piano) sinó que més aviat sona a *crooner* de jazz clàssic amb tocs de soul. A Solsona, doncs, queda clar que hi ha vida més enllà del seu bisbe i de Roger Mas.

CINEMES

AFTER. ALMAS PERDIDAS

EUA 2021. Dir. Castille Landon. Amb Mira Sorvino, Stephen Moyer i Carter Jenkins. Drama. Quan Tessa pren la decisió més important de la seva vida, tot canvia. Els secrets que surten a la llum sobre la seva família i la de Hardin posen en perill la seva relació i el seu futur. La vida de Tessa comença a trencar-se i res serà com abans. Encara que sap que Hardin l'estima, aquestes dues ànimes estan envoltades de gelosia i odi... i perdó.

CANDYMAN

EUA 2021. Dir. Nia DaCosta. Amb Colman Domingo, Miriam Moss i Rebecca Spence. Terror. Des de temps immemorials, els projectes residencials del barri de Cabrini Green, a Chicago, s'han vist amenaçats per la història d'un suposat assassí en sèrie que s'invoca fàcilment repetint el seu nom cinc vegades davant d'un mirall.

CON QUIEN VIAJAS?

EUA 2021. Dir. Martín Cuervo. Amb Salva Reina i Ana Polvorosa. Comèdia. Quatre desconeguts queden al centre de Madrid per anar amb cotxe a Cieza (Múrcia), gràcies a una aplicació de viatges compartits. Durant el trajecte

els passatgers parlen sobre diversos aspectes de la vida per trencar el gel. Tot va bé, però sembla que el conductor amaga alguna cosa i es comporta de forma estranya.

D'ARTACAN I ELS TRES GOSQUETERS

Espanya 2021. Dir. Toni Garcia. Animació. La història del jove D'Artacan, un noi impetuós i innocent que se'n va a París per complir el seu somni de convertir-se en gosqueter. Allí coneixerà un fidel amic, el ratolí Pom; s'unirà als famosos gosqueters (Athos, Portos i Aramis); s'enamorarà de Juliette; al·lucinarà amb Milady, la famosa gata espia; i s'enfrontarà al pervers Cardenal Richelieu. Sense oblidar Rofty, el corser de D'Artacan, que el salvarà més d'una vegada.

DESCARRILADOS

Espanya 2021. Dir. Fernando García-Ruiz. Amb Julián López, Arturo Valls i Ernesto Sevilla. Comèdia. L'any 2000, Pepo, Roge, Costa i Juan Luís, quatre amics de vint-i-tants anys, van emprendre el viatge somiat: l'Interrail. Però en la seva primera parada a París, l'aventura, i de pas la seva amistat, va acabar de manera abrupta.

EL BEBÉ JEFAZO: NEGOCIOS DE FAMILIA

EUA 2021. Dir. Tom McGrath. Animació. Tim i Ted ja són adults. Tim i la seva esposa Carol viuen amb la seva

filla superdotada de 7 anys, Tabitha, i la petita de la casa, la bebè Tina. Malgrat que els germans Templeton no mantenen la mateixa relació, Tabitha té idealitzat el seu oncle Ted i de gran vol ser com ell i ser la directora d'un gran negoci. Però, per a sorpresa de la família, tota l'atenció del dia a dia recau en Tina, que revela que és una superagent secreta de BabyCorp.

ESCUADRÓN SUICIDA

EUA 2021. Dir. James Gunn. Amb Margot Robbie, Idris Elba, Viola Davis, John Cena i David Dastmalchian. Acció. Un grup de supermalvats es troben tancats a Belle Reve, una presó d'alta seguretat amb la taxa de mortalitat més alta dels Estats Units. Per sortir d'allà faran qualsevol cosa, fins i tot unir-se al grup Task Force X, dedicat a dur a terme missions suïcides sota les ordres d'Amanda Waller. Fortament armats són enviats a l'illa Curt Maltese, una jungla repleta d'enemics.

GARCÍA Y GARCÍA

Espanya 2021. Dir. Ana Murugarren. Amb José Mota, Jordi Sánchez i Antonio Resines. Comèdia. Hispavia, una aerolínia de baix cost es troba en greus dificultats. Ni els seus números quadren, ni els seus avions volen. En un intent desesperat de salvar la companyia decideixen contractar simultàniament un prestigiós consultor d'aerolínies i un expert mecànic que està a l'atur. La casualitat i la desorganització

de l'empresa faran que s'intercanviïn els seus papers.

GUNPOWDER MILKSHAKE

EUA 2021. Dir. Navot Papushado. Amb Karen Gillan i Lena Headey. Acció. Eva era el més important de la vida de la seva mare, Scarlet. Però els seus enemics van obligar a Scarlet a fugir i abandonar-ho tot, filla inclosa. Anys més tard, Eva es converteix en una assassina a sang freda.

ICE ROAD

EUA 2021. Dir. Jonathan Hensleih. Amb Liam Neeson, Laurence Fishburne i Amber Midthunder. Acció. Un grup de miners han quedat atrapats en una mina de diamants. Un equip de rescat intentarà treure'ls del fons de la mina posant a prova els seus límits i superant obstacles que s'aniran trobant al llarg del rescat.

LA PATRULLA CANINA

EUA 2021. Dir. Cal Brunker. Animació. Els personatges de la mítica sèrie, liderats per Ryder, s'enfrontaran a diverses aventures i a Humdinger, el seu gran rival. Aquest malvat personatge, amant dels gats, estableix una llei que prohibeix els gossos.

LOS OLCCHIS

Alemanya 2021. Dir. Toby Gekel i Jens Moller. Animació. Els Oggles busquen una nova casa però mai se senten benvinguts a cap lloc. Fan pudor i la majoria dels humans no els volen.

MALIGNO

EUA 2021. Dir. James Wan. Amb George Young, Annabelle Wallis i Jake Abel. Terror. Madison està paralizada per visions d'assassinats i el seu turment empitjora quan descobreix que aquests somnis són realitats.

REMINISCENCIA

EUA 2021. Dir. Lisa Joy. Amb Hugh Jackman i Rebecca Ferguson. Ciència-ficció. Nick Bannister, un investigador privat ajuda els seus clients a recuperar records perduts. Un dia la seva vida canvia quan apareix Mae, una nova clienta. Encara que Mae només acudeix a la seva consulta per trobar un objecte perdut, es convertirà en una perillosa obsessió.

SHANG CHI Y LA LEYENDA DE LOS DIEZ ANILLOS

EUA 2021. Dir. Destin Cretton. Amb Simu Liu, Tony Leung Chiu-Wai i Tim Roth. Acció. Adaptació cinematogràfica de l'heroi creat per Steve Englehart i Jim Starlin el 1973. Un personatge mític xinès, meitat americà, amb un peculiar estil de combat que mesclava kung-fu i armes de foc.

CARTELLERA

CAMPRODON	Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns	Dimarts
Casal Camprodoní	Una joven prometedora	-	18.00 i 22.00	18.00 i 22.00	-
RIBES DE FRESER	Divendres	Dissabte	Diumenge	Dimarts	
Catalunya	Jinetes de la justicia	-	22.00	-	-
RIPOLL	Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns	
Comtal	Una villa en la toscana	-	19.45	19.45	21.30
	After: Almas perdidas	-	22.00	17.30	-
VIC	Divendres	Dissabte i diumenge	Di., dt., dc i dj.		
Sucre	Gunpowder Milkshake	16.55 i 18.55	15.50, 18.55 i 22.30	19.40 i 21.50	
	Con quien viajas	20.50 i 22.50	19.10, 20.50 i 22.30	20.20 i 21.55	
	After, almas perdidas	17.20, 18.30, 20.45 i 22.40	11.30, 13.30, 17.30, 18.30, 20.45 i 22.40	18.10, 20.05 i 22.00	
	Shang-Chi y la leyenda de (...)	17.00, 19.30 i 22.10	11.35 (dg.), 16.00, 19.45 i 22.10	19.15 i 21.40	
	Shang-Chi y la leyenda de (...) 3D	18.00	11.20 (dg), 13.15 (ds) i 18.00	17.40	
	Maligno	20.25 i 22.30	11.50 (dg.), 15.50, 17.55, 18.05, 20.25 i 22.30	19.55 i 22.00	
	La patrulla canina	16.50 i 19.05	11.25 (ds), 11.40 (dg), 15.45, 17.25 i 19.05	18.15	
	Ice Road	20.00	20.00 i 22.10	19.40	

Candyman	21.05	15.25 i 21.05	18.00 i 22.00
Garcia y Garcia	22.30	22.30	22.00
Free Guy	20.25 i 22.30	20.25	19.50
Scape Room 2	19.10 i 22.30	15.50 i 22.50	20.20
D'Artacan i els tres... (cat.)	17.25	11.30 (dg), 15.40 i 17.25	17.55
Escuadrón suicida	20.05 i 22.00	20.05 i 22.00	17.55 i 21.40
Jungle Cruise	16.35	15.40	17.30
El bebé jefazo	18.00	11.45 (dg) i 18.00	-
A todo tren: destino Asturias	16.15	11.40 i 17.10	-

LA GARRIGA		Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns
Alhambra	Els ochis	16.15	16.15	16.15	-
	Siempre contigo	18.00	18.00	18.00	19.00
	After, almas gemelas	19.45	22.00	20.15	17.00
	Corazón salvaje	21.30	19.45	22.00	20.45

GRANOLLERS		Divendres	Dissabte	Diumenge
Edison	Las apariencias	19.00 (VOSC)	18.00	19.00 (VOSC)
	Annette	21.30 (VOSE)	20.30	21.30 (VOSE)

GRANOLLERS		De divendres a dijous
Ocine	After, almas perdidas	17.30 i 19.30
	Fast & Furious 9	21.30
	D'Artacan y los tres (...)	16.00 (de divendres a diumenge) i 15.45 (de dilluns a dijous)
	Shang Chi y la leyenda de (...)	17.45 i 20.15 (de divendres a diumenge) i 17.30 i 20.00 (de dilluns a dijous)
	Escape room: mujeres (...)	20.30 i 22.45
	Shang Chi y la leyenda de (...)	16.30, 18.15, 19.00 i 22.00
	Maligno	16.00, 18.00, 20.10 i 22.20
	Gunpowder milkshake	16.00, 18.10, 20.20 i 22.30
	El bebé jefazo	16.15 i 18.15
	Tiempo	20.15
	Con quien viajas	16.00, 17.45 i 22.20
	Adiós idiota	16.30, 20.15 i 22.00
	A todo tren	20.45
	Candyman	22.30
	Escuadrón suicida	19.30 i 22.00
	After, almas perdidas	16.30, 18.30, 20.30 i 22.30
	La patrulla canina	16.00, 17.45, 18.30 i 19.30
	Free guy	18.20 i 21.30
	Space jam: nuevas leyendas	16.20
	Los ochis	16.15 i 18.00
	Garcia y Garcia	19.45
	Descarrilados	21.45
	Jungle Cruise	16.00 i 22.15

SANT CELONI		De divendres a dissabte	Dimecres
Ocine	Maligno	16.00, 20.15 i 22.20	20.15 i 22.20
	El bebé jefazo 2	18.10	18.10
	After. Almas perdidas	16.30, 18.30 i 20.30	18.30 i 20.30
	Reminiscència	22.30	22.30
	Con quien viajas?	16.00, 20.20 i 22.10	20.30 i 22.20
	Shang Chi y la leyenda (...)	16.20, 17.45, 19.00 i 22.00	18.00, 19.15 i 22.00
	La patrulla canina	16.00 i 17.45	18.00
	Free Guy	19.30	19.45
	Escuadrón suicida	21.45	22.00

MOTS ENCREUATS

Pau Vidal

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2						■						
3		■								■		
4				■								
5								■				
6			■									■
7							■					
8					■						■	
9	■								■			
10						■						
11		■								■		
12				■								
13								■				

HORIZONTALS: 1. Té més cares que un dau, una dona així / 2. La russa de l'aspirina. Acid rovellat / 3. En secció es veu doble. Confiscació, si és que es tracta de comissions. Simbòlicament li toca el primer lloc / 4. Amics del Joc Esporàdic. Són borratxons, però paguen trinco-trinco / 5. De la dona, per mala, esdevinguda bala. Pico d'esquena contra la paret / 6. El primer lloc, ara sense símbols. En Petrarca les tenia per veïnes / 7. Abric llarg d'antiga moda anglesa. Canal d'absorció d'aire respirable / 8. Es comportà com el típic Judes. Local que a molts llocs consideren un altre. Fa un doble en el desempat / 9. Hi van a parar moltes víctimes del tabaquisme. Fase final del ciclostil / 10. Costar com ara mig got de valeriana. Entre arròs i arròs canta i balla / 11. Veus com fa un doble? Hi desemboquen els rius que van a ponent. Ferrocarril / 12. Alaba't tu, que a vendre et duc. Ofecs a les clavegueres?: no, lesions a la pell de la cara / 13. Perdin el costum. Aquell monstre que hi ha dins el sogre.

VERTICALS: 1. Si te'l trobes a la porta pica, però pica fort. Aquell color que té tot de colors / 2. Continua al primer lloc. A nivell jeràrquic és una autoritat. Entre dues / 3. Aquest també va en primer loc, almenys al seu sector. Irlandesos per expressió / 4. A l'ànima de tot miner. Sirgador que anava davant de tot. Mor a palau / 5. No li fem mai dos petons quan ens la presenten. Animalons de correfoc / 6. La quinta a força. Posar els nous mossens a lloc, ben arrengradets. Últimes gotes de patxuli / 7. Adéu-siau sense efectes laborals. És al plàncton com l'oca al parxís / 8. Segons com neix es dedica al cine domèstic. Ni l'esperàvem ni la volem / 9. Esberlar amb l'ajut de la fusta punxeguda. Com es trastorna, l'obès, quan li faig un petó! / 10. Icona de secà. Gènere líric d'estar per casa, sobretot dels polítics. Limiten el maneig / 11. Coloració blavosa de la pell deguda a la psicosi del cianur. De l'ovari amb el periant tendent cap a la inferioritat / 12. Serió, aspre de rostre. Escaleu amb la mirada posada a dalt de tot.

SUDOKUS

AMIC

Ompli la quadrícula de 9x9 caselles dividides en subquadrícules de 3x3 amb les xifres de l'1 al 9. No s'ha de repetir cap xifra en una mateixa fila, columna o subquadrícula.

Dificultat: difícil

			4				6	3
2			9					
6			5		3	7		
			3		8	2	5	
			7	6		9		
3	4				2	8		
7	6					5	9	
4	2			5		3		
				7				2

Dificultat: fàcil

			5	3			4	8
	5	4					6	2
3	1	2		8				9
		6			3	4	8	
			8			7		
	3		7		1			5
	4					2	9	7
2					7			4
	8	9					5	

SOLUCIONS

5	9	3	8	7	1	6	4	2
4	2	8	6	5	9	3	1	7
7	6	1	2	3	4	5	9	8
3	4	5	1	9	2	8	7	6
1	8	2	7	6	5	9	3	4
9	7	6	3	4	8	2	5	1
6	1	4	5	8	3	7	2	9
2	3	7	9	1	6	4	8	5
8	5	9	4	2	7	1	6	3

Dificultat: difícil

7	8	9	2	1	4	6	5	3
2	6	5	3	9	7	8	1	4
1	4	3	6	5	8	2	9	7
4	3	8	7	6	1	9	2	5
9	2	1	8	4	5	7	3	6
5	7	6	9	2	3	4	8	1
3	1	2	4	8	6	5	7	9
8	5	4	1	7	9	3	6	2
6	9	7	5	3	2	1	4	8

Dificultat: fàcil

13	D	E	S	U	S	I	N	O	S	U	S	D
12	R	U	C	L	O	A	S	M	E	S		
11	E	I	R	A	U	T	S	E	F	C		
10	V	A	L	E	R	G	U	B	A	N	A	
9				C	E	N	D	R	E	T	I	L
8	T	R	A	I	A	N	T	R	E			
7	R	A	G	L	A	N						
6	O	R		A	R	E	T	I	N	E	S	
5	P	E	R	D	U	D	A	O	P	O	T	
4	A	J	E									
3	C	D	E	G	O	M	I	S				
2	I	R	I	N	A	O	X	A	C	I	D	
1	P	O	L	I	F	A	C	E	T	I	C	A